

નિયમ નં. 8

અલ મદ્ (المد)

‘મદ્’ એટલે લંબાવવું, અવાજને ખેંચી લાંબો કરવો. મદ્વાળા હુરફને જુદી જુદી પરિસ્થિતિઓમાં બે હરકાથી લઈને છ હરકા સુધી લંબાવીને પઢી શકાય છે.

મદ્વાળા હુરફ આ પ્રમાણે છે :

ی و ا

મદ્ના પાંચ પ્રકારો આ પ્રમાણે છે :

1. મદ્ તબીઈ (મદ્ અસલી) مَدَّ طَبِيعِي (مَدَّ اَصْلِي)
2. મદ્ આરિઝ લિસ્સુફૂન مَدَّ عَارِضٌ لِلسُّكُونِ
3. મદ્ મુત્તસિલ مَدَّ مُتَّصِل (-)
4. મદ્ મુન્ફસિલ مَدَّ مُنْفَصِل (~)
5. મદ્ લીન مَدَّ اَللِّين

મદ્ તબીઈ (મદ્ અસલી)

‘મદ્ તબીઈ’ એટલે અસલી (કુદરતી) મદ્.

મદ્વાળા હુરફ ا-و-یમાં જો અલિફના આગળના હર્ફ પર ઝબર આવે તો ‘અલિફ

મદીયા', વાવ સાકિનના આગળના હરફ પર પેશ આવે તો 'વાવ મદીયા' અને યે સાકિનના આગળના હરફ પર ઝેર આવે તો 'યે મદીયા' કહેવામાં આવશે. આ 'મદ્ તબીઈ'ને બે હરફા સુધી લંબાવીને પઢવો જોઈએ.

ઉદાહરણો :

સૂરા નં.	આયત નં.	આયતના અંશો	હુરફે મદીયા
૨	૭૧	قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا	ا
૨	૨૬	الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ	و
૨	૯૦	وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ	ی

ખળા ઝબર, ઊલટા પેશ, ખળા ઝેર મદીયા

ا	ખળા ઝબર (અલિફ મક્સૂરા)ને 'અલિફ મદીયા' કહેવામાં આવે છે, તેનો ઉપયોગ ઝબર અને અલિફના બદલામાં થાય છે. (ا—)
و	ઊલટા પેશને 'વાવ મદીયા' કહેવામાં આવે છે, તેનો ઉપયોગ પેશ અને વાવના બદલામાં થાય છે. (و—)
ی	ખળા ઝેરને 'યે મદીયા' કહેવામાં આવે છે, તેનો ઉપયોગ ઝેર અને યે ના બદલામાં થાય છે. (ی—)

નોંધ : ખળા ઝબર, ઊલટા પેશ અને ખળા ઝેર મદીયાને બે હરફા જેટલો લંબાવીને પઢવો.

ઉદાહરણો :

સૂરા નં.	આયત નં.	આયતના અંશો	મદીયા
૧	૧	اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ	۱
૧૦૦	૮	وَ اِنَّهُۥ یُحِبُّ الْخَیْرَ لَشَدِیْدٌ	۶
૧૦૦	૬	اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِۦ لَکَنُوْدٌ	۱

મદ્ આરિઝ વિસ્સુકૂન

‘મદ્ આરિઝ વિસ્સુકૂન’ એટલે વક્ફા માટેનો કામચલાઉ મદ્.

જો કોઈ મદ્વાળા હુરફ **ی-و-ا** ના પછી શબ્દના અંતે કોઈ હર્ફ આવે કે જેને સાકિન બનાવવામાં આવેલ હોય કે જ્યાં પઢનારે વક્ફો કરવાનો હોય ત્યારે પઢનારે ‘મદ્ આરિઝ વિસ્સુકૂન’ બનાવવા માટે તેને બે, ચાર કે છ હરફા સુધી લંબાવીને પઢવો જોઈએ.

ઉદાહરણો :

સૂરા નં.	આયત નં.	આયતના અંશો	હુરફ
૨૪	૪૪	اِنَّ فِیْ ذٰلِکَ لَعِبْرَةً لِّاَوَّلِی الْاَبْصَارِ ﴿۲۴﴾	ا
૬૭	૨૭	هٰذَا الَّذِیْ کُنْتُمْ بِهٖ تَدْعُوْنَ ﴿۲۷﴾	و
૧૮	૩૭	مِّنْ مَّشْهَدٍ یَّوْمٍ عَظِیْمٍ ﴿۳۷﴾	ی

* નીચે આપેલા શબ્દોમાંથી 'મદ્ તબીઈ'ના શબ્દો શોધી તેના ફરતાં વર્તુળ કરો. :

كَفَرُوا خَلَقَهُمُ وَالنَّاسِ لِرَبِّهِ لَمَيِّتُونَ يَوْمَ ذَلِكَ
فَعَلَ طَعَامِ أَرَأَيْتَ فَسَوْفَ الَّذِينَ فَوَيْلٌ مَالَهُ
أَمَّنُوا لَفِي لَتَرُونَ هَذَا قُرَيْشٍ الْفِهِمُ كَيْدَ

* નીચે આપેલા શબ્દોમાંથી 'મદ્ આરિઝ લિસ્સુકૂન'વાળા શબ્દોને ઓળખી તેની નીચે લીટી (___) કરો :

ઉદાહરણ : تَعْلَمُونَ ^ط كَلَّا سَوْفَ

(1)	لَشَدِيدٌ ^ط	مَوَازِينُهُ ^ل
(2)	قَدَحًا ^ط	فَقْدَفَاز ^ط
(3)	أَلْقِيمَةِ ^ط	يُرْزَقُونَ ^ل
(4)	نَافَقُوا ^ع	لِلْإِيمَانِ ^ع
(5)	وَيُيَسِّتُ ^ط	مِنْ شَيْءٍ ^ط

* નીચે આપેલા શબ્દોમાંથી 'મદ્ તબીઈ' અને 'મદ્ આરિઝ'વાળા શબ્દો ઓળખી ખોટા

ઉપર લીટી (—) કરો :

ઉદાહરણ : **يُؤْمِنُونَ** મદ્ તબીઈ / મદ્ આરિઝ

(1) **بِاللَّهِ** મદ્ તબીઈ / મદ્ આરિઝ

(2) **بِالْكَافِرِينَ** મદ્ તબીઈ / મદ્ આરિઝ

(3) **أَنذَادًا** મદ્ તબીઈ / મદ્ આરિઝ

(4) **سَمَوَاتٍ** મદ્ તબીઈ / મદ્ આરિઝ

(5) **رَبِّهِ** મદ્ તબીઈ / મદ્ આરિઝ

(6) **أَصْحَابُ النَّارِ** મદ્ તબીઈ / મદ્ આરિઝ

(7) **وَأَنَّهَا** મદ્ તબીઈ / મદ્ આરિઝ

(8) **وَإِذَا تَيْنَا** મદ્ તબીઈ / મદ્ આરિઝ

(9) **مِنْهُ الْأَنْهَارُ** મદ્ તબીઈ / મદ્ આરિઝ

(10) **فُؤْنَهُ** મદ્ તબીઈ / મદ્ આરિઝ

મદ્ મુત્તસિલ

‘મુત્તસિલ’ એટલે જોડાયેલો. મદ્ મુત્તસિલને ‘મદ્ વાજિબ’ પણ કહેવામાં આવે છે.

જો કોઈ મદ્વાળા હુરફ **ی-و-ا** ની પાછળ હમ્ઝા (ء) આવે કે જે એ જ શબ્દમાં હાજર હોય તો પઢનારે તેને ચાર થી છ હરકા સુધી લંબાવીને પઢવો જોઈએ.

ઉદાહરણો :

સૂરા નં.	આયત નં.	આયતનો અંશ	હુરફ
૧૧૦	૧	إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ	ا
૧૩	૨૫	أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ	و
૮૮	૨૩	وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ	ی

નોંધ : દરેક ‘મદ્ મુત્તસિલ’વાળા હુરફ ઉપર આ રીતે **ـ** (મદ્)નું નિશાન જોવામાં આવશે.

મદ્ મુન્ફસિલ

‘મુન્ફસિલ’ એટલે છૂટો પાડેલો. મદ્ મુન્ફસિલને ‘મદ્ જાઈઝ’ પણ કહેવામાં આવે છે.

જો કોઈ મદ્વાળા હુરફ **ی-و-ا** શબ્દના અંતે હાજર હોય અને તે પછીનો બીજો શબ્દ હમ્ઝા (ء)થી શરૂ થતો હોય તો તેને મદ્ મુન્ફસિલ કહેવામાં આવે છે, માટે પઢનારે તેને ચાર થી પાંચ હરકા સુધી લંબાવીને પઢવો જોઈએ.

ઉદાહરણો :

સૂરા નં.	આયત નં.	આયતના અંશો	હુરુફ
૧૦૮	૧	إِنَّا آعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۖ	ا
૨	૨૩૫	وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ	و
૫૧	૨૧	وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ	ی

નોંધ : દરેક 'મદ્ મુન્ફસિલ'વાળા હુર્ફ ઉપર આ રીતે ~ (મદ)નું નિશાન જોવામાં આવશે.

સ્વાધ્યાય

* નીચે આપેલા શબ્દોમાંથી સાચાની સામે ખરા (✓)ની નિશાની કરો અને ખોટાની

સામે ચોકડી (X)ની નિશાની કરો :

ઉદાહરણ: قَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ۚ اَلْهٰذَا شَيْءٌ ۚ (✓)

(1) لِيُخَاجِبَكُمْ ۚ اَلْهٰذَا شَيْءٌ ۚ ()

(2) اِلَّا اَمَانِي ۚ اَلْهٰذَا شَيْءٌ ۚ ()

(3) خَطِيئَتُهُ ۚ اَلْهٰذَا شَيْءٌ ۚ ()

(4) وَاُولٰٓئِكَ ۚ اَلْهٰذَا شَيْءٌ ۚ ()

(5) بِمَا اَنْزَلَ ۚ اَلْهٰذَا شَيْءٌ ۚ ()

* નીચે આપેલી ખાલી જગ્યાઓ વિકલ્પોમાંથી પસંદ કરીને લખો :

- (1) بِضَآئِرٍ بِهِ આ શબ્દમાં મદ્ _____ નો નિયમ લાગુ પડશે.
(મુત્તસિલ, મુન્દસિલ, એક પણ નહીં)
- (2) فَلَهُ أَجْرُهُ આ શબ્દમાં મદ્ _____ નો નિયમ લાગુ પડશે.
(મુત્તસિલ, મુન્દસિલ, એક પણ નહીં)
- (3) إِلَّا خَافِيْنَ આ શબ્દમાં મદ્ _____ નો નિયમ લાગુ પડશે.
(મુત્તસિલ, મુન્દસિલ, એક પણ નહીં)
- (4) عَلَيْهِمْ سَوَاءٌ આ શબ્દમાં મદ્ _____ નો નિયમ લાગુ પડશે.
(મુત્તસિલ, મુન્દસિલ, એક પણ નહીં)
- (5) أَبْصَارِهِمْ આ શબ્દમાં મદ્ _____ નો નિયમ લાગુ પડશે.
(મુત્તસિલ, મુન્દસિલ, એક પણ નહીં)

* નીચે આપેલા શબ્દોમાંથી 'મદ્ મુત્તસિલ' અને 'મદ્ મુન્દસિલ'ને ઓળખી જોડકાં જોડો :

	بِمَا أُنْزِلَ
	وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ
મદ્ મુત્તસિલ	فَإِذَا نَفَخَ
	أُولَئِكَ
	يَأْتِيهَا النَّاسُ
મદ્ મુન્દસિલ	وَالسَّمَاءُ بِنَاءٍ
	يُضِلُّ بِهِ إِلَّا
	سُوءَ الْعَذَابِ

મદ્ લીન

‘લીન’ એટલે સરળ (સહેલો)

મદ્ લીનના હુરફે **و** અને **ی** છે.

જો કોઈ ઝબરવાળા અક્ષર પછી હુરફે લીનના શબ્દો **و** અથવા **ی** સાકિન આવે અને બન્ને હુરફે લીનની પાછળ શબ્દના અંતે કોઈ હર્ફ આવે કે જે વક્ફાના કારણે સાકિન થયેલો હોય તો પઢનારે લીન હર્ફને ‘મદ્ લીન’ બનાવીને બે, ચાર કે છ હરકા સુધી લંબાવીને પઢવો જોઈએ.

‘વાવ’ લીનનાં ઉદાહરણો :

સૂરા નં.	આયત નં.	આયતના અંશો	હુરફે લીન
૧૦૬	૪	وَأَمْنَهُمْ مِّنْ خَوْفٍ ء	و
૨	૨૫૫	لَا تَأْخُذْهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ ط	و

‘ય’ લીનનાં ઉદાહરણો :

સૂરા નં.	આયત નં.	આયતના અંશો	હુરફે લીન
૧૦૬	૧	لَا يَلَا فِ قُرَيْشٍ ﴿١﴾	ی
૧૦૬	૨	إِيْلَا فِيْهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴿٢﴾	ی

* નીચે આપેલી આયતોમાંથી જ્યાં 'મદ્ લીન' અદા થતો હોય તેના ફરતાં વર્તુળ કરો :

ઉદાહરણ : ^طهُوَ أَذْنِي بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ

(1) فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ ^ط

(2) حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ ^ط

(3) رَبِّ هَذَا الْبَيْتِ ^ط

(4) وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ^ط

(5) وَذَرُوا الْبَيْعَ ^ط ذِكُّكُمْ

* નીચે આપેલા શબ્દોમાંથી 'મદ્ લીન' ઓળખી તેના નીચે લીટી (___) કરો :

فِيهِ ^ع	كَيْدًا ^ط	فَسِقُونَ ^ط	بِالْقِسْطِ ^ع	بِالْغَيْبِ ^ط
السَّوْءِ ^ع	حَفِظِ ^ط	حَنِ الْقَوْلِ ^ط	بِجَبَّارٍ ^ق	شَيْءٍ ^ط
وَيُيَسِّتُ ^ط	فِرْعَوْنَ ^ط	يُظْلَمُونَ ^ط	إِلَيْكَ ^ع	قَدِيرٌ ^ط
وَالطَّيْرِ ^ع	لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ ^ط	يَقُومُ ^ع	وَالْإِنْسِ ^ع	الْخَيْرِ ^ع